

הלכות לשון הרע ורכילות

א. האיסור וחומרתו

1. מהו הפסוק ממנו לומדים על האיסור?

2. רמב"ם הלכות דעות:

א. האם יש עונש בבית הדין על לשון הרע?

ב. על פי הרמב"ם למה רומזת סמיכות הפסוקים בין איסור לשון הרע לפסוק: "לא

תעמוד על דם רעך"?

ג. מהו הסיפור על דואג האדומי אליו מפנה אותנו הרמב"ם? ציין את ההקשר ללשון הרע ולהריגת נפשות מישראל.

ד. הסבר כל אחד מהאיסורים:

1. רכילות.

2. לשון הרע.

3. מוציא שם רע

ה. על מה נאמר הפסוק: "יכרת ה' כל שפתי זולקות לשון מדברת גדולות"?

ו. מהו העונש בידי שמים על לשון הרע?

ז. מדוע לדעתך לשון הרע הורגת כל אחד משלושת האנשים הבאים:

1. האומר.

2. המקבלו.

3. זה שנאמר עליו.

ב. כיצד מתמודדים עם הרצון לדבר לשון הרע?

1. מה יעשה מי ש"חפץ חיים"?

2. על פי הגמרא - מהי התקנה של מי שמדבר לשון הרע?

3. מדרש תנחומא:

א. כתוב בלשונך את סיפורו של הרוכל ור' ינאי.

ב. מדוע ר' ינאי שילם ל"רוכל" על הסחורה שהוא מכר לו?

4. הרב אשר וויס – מנחת אשר:

א. ממה התלהב ר' ינאי?

ב. מדוע אנשים נוטים לחשוב שקשה לשמור על הלשון? וכיצד מלמד אותנו ה"מנחת

אשר" שהתפיסה הזו אינה נכונה?

- ג. הסבר את ה"חידוש" של הרוכל – וכיצד דבר זה מתחבר עם דברי הגמרא על הדרך לתיקון הלשון הרע?
 ד. מלבד שמירת הפה – מהי הדרך האמיתית שתעזור לנו להמנע מלשון הרע?

5. הרב צבי יהודה קוק

- א. כיצד מתגלה שיעור קומתו של אדם?
 ב. מדוע לשון הרע היא מחלה נוראה?
 ג. מדוע לשון הרע הוא הרס האדם?
 ד. כיצד מגדיר בעל "ספר הכוזרי" – את המין האנושי? ומה דבר זה יכול ללמד אותנו על הפגם שבלשון הרע?
 ה. מה לומד הרב צבי יהודה מהביטוי "שמירת הלשון"?

ג. מצבים שבהם מותר (ואולי חובה) לספר או לשמוע לשון הרע.

1. ה"חפץ חיים" הלכות רכילות

- א. חפש בגוגל – מי היה החפץ חיים – כתוב סקירה קצרה – שם, מקום מגורים, שנים בהם חי, חיבורים מרכזיים ובסיום כתוב מספר משפטים על דמותו.
- ב. מהי הדוגמה שפותח בה ה"חפץ חיים" כמצב שבו לעיתים צריך להזהיר אדם לפני שהוא עושה צעד שיגרם לו בו נזק?
- ג. מהי הדוגמה השניה שכותב ה"חפץ חיים"?
- ד. מהי האזהרה שמובאת ב"באר מים חיים"?

2. הרב עובדיה – שו"ת "יחווה דעת"

- א. מהי השאלה שנשאל הרב עובדיה?
- ב. מהו המצב שבו על פי הרב עובדיה מתקיים איסור לשון הרע?
- ג. כיצד מוכיחים דברי הרמב"ם את טענתו של הרב עובדיה?
- ד. מהו איסור "לא תעמוד על דם רעך"?
- ה. מהי מסקנתו ההלכתית של הרב עובדיה לגבי השאלה שהוא נשאל?
- ו. על פי הרב ישראל איסר – מהו העוון החמור מלשון הרע? וכיצד אדם יכול לדעת האם הדברים שהוא חושב לומר הם לשון הרע או שאינם לשון הרע?
- ז. מה יעשה מי שידוע על מישהו שהולך להתחתן עם מישהי שמסתירה את המחלה שלה?

3. הרב שטרנבוך – תשובות והנהגות

- א. האם לדעת הרב שטרנבוך – מותר למורה לבקש מהתלמידים שיספרו לו מי התלמיד שעשה מעשה פסול? כיצד הוא מנמק את דעתו?
- ב. הרב שטרנבוך מביא את דעת ה"אגרות משה" של הרב משה פינשטיין, שסובר הפוך מדעתו. עם איזו דעה אתה יותר מזדהה – נמק דבריך.

עבודה נעימה!

יהי רצון שנזכה לשמור פינו ולשונונו כראוי.